

UPRZYW. WIADOM.

z CUDZYCH

KRAIOW.

A N N O

1730

z Włoch.

Dalsza kontynuacja ceremonii po śmierci Oycá S., y przy Elekcji nowego zachodzących.

Drugiego dnia, po wnieściu Kárdynałów *ad Conclave*, Kárdynał Dziekan Mszą Świętą *de Spiritu Sancto* miewa, na ktorey wszyscy do Komunii przystępują, po tym krótką miewa Exortę napominając, żeby *circumſpecti* przy Elekcji byli, y godne *ſubjeſti* obráli. Po tym zaraz do Elekcji *per ſcrutinium* albo *ſchedulas* przystępują tym ſposobem: w Káplice S. Páwła 6. Ołtarzow bywa zaraz przy boku wielkiego Ołtarzá, gdzieby Kárdynałowie celebrować mogli.

Subſequenter Mſza S. *de eligendo Pontifice* w prezeney *Sacri Collegij* odprawia ſię, przy ktorey nappierwſi *Ceremoniarum Magiſtri* poſtugują, a po tym *trium Ordinum Magiſtris* iako Kárdynałowi Biſkupowi, Kárdynałowi *Preſbytero* y Kárdynałowi *Diacono* Pácyfikał cátować przy zwyczajnym kádzeniu dają. Ztamtąd

do Káplice Sixtyńſkiey odchodzą, którą iak tylko zamkną, tak zaraz każdy Kárdynał *Scrutinium* ſwoie albo kárteczkę (ktora od Konkláwiſty ktorego piſana, od Kárdynała zaś podpiſana y zápieczętowána bywa) do złotego Kielichá rzuca: bilet zaś ten w te ſłowá ieſt nápiſany: *Eligo in Summum Pontificem Dominum meum Reverendiſſimum Cardinalem N. N. &c.* na ktorego zá tym naywięcey głoſow albo krefek pádnie, ten zaraz wynieſiony y zá Głowę Koſciółá uznány bywa.

Ieſt y inſzy ſpoſob Elekcji, ktorego *in caſu neceſſitatis* zázywają, y názywają go *per acceſſionem*, iako náprzykád, kiedy ſię iákic Pártyc, ktore eżgiſto od Fráncyi y Hiſzpánii znáydują, á *te ſuis maioribus combinantur* y iedną do drugiey przystępuie.

Ieſt ieſzcze ſpoſob Elekcji ktory *per inſpirationem aut adorationem* názywają, iako ſię ſtało z Grzegorzem X. Roku 1268. gdzie pewney Oſobie bogoboyney od wſyſtkich Kárdynałow (gdy ſię z ſobą zgodzić niemogli) zlecono, aby tenże pierwſzym był do Nominácii Nay-

wy-

wyższego Rządcy Kościoła S. oczym iuż wyżej w tenże podobny obierany bywa sposób, lubo zaś ten ostatni, *per inspirationem & adorationem* wcale teraz nie jest *in usu*, bo tylko dwiego mamy przykłady, iednak tym częściej, drugi *per acceptionem* sposobu używany bywa, y ledwo się która Elekcyja odprawić, na ktoreyby niebywały Parytyc. *Notandum* iednak że *Sacrum Collegium* (lubo także Parytyc kombinowane bywają) *ad scrutinium* przystępuje y przecnie Elekcyja *confirmatur*.

Iak tylko po Elekcyi, tak się zaraz zbliżają *Magistri Ordinis* do Oycy S. informując się, iezeli czego nierozkaże: *Magistri* zaś *ceremoniarum cum Prototonariis & Notariis* uczyniwszy konnotacyą *votorum* całej Elekcyi, oddają ją *Sacro Collegio*. Potym dwoch Dyakonow prowadzi Oycy S. za Ołtarz, za którym od Ofiary Zákryty y Mágistr *ceremoniarum* z ubioru Kárdynałskiego rozbierany, w Papieżki zaś ubrany bywa, to jest w Sutannę z białey Kitayki, drugą z cienkiego płotną, piaszczyk z czerwency iedwabncy mątryi, Kapę bogatą y Mitrę na głowę ze złotem, trzewiki z suknią czerwonego, galonami szamerowanę, na wierzchu znak Krzyża wyrażony. W takim ubiorze *portatur* na krzeszle przed Ołtarz, gdzie mu wszyscy Kárdynałowie swoje oddają *obsequia*; z nich Kárdynał Dżickan najpierwcy przystępuje, nogi y ręce całuje: ten zaś *vice-versa* odbiera *osculum pacis*. Co wszyscy podług godności y porządku odprawili, pierwsi Kárdynał Dyakon idzie do Sali *Benedictionis in praecedentia* Krzyża S. y całego Choru śpiewając, *Ecce Sacerdos magnus* &c. Stánawszy tam wychodzi Kárdynał na ganek, przed oknem umyślnie wystawiony, pospolstwu nową Elekcyą następującym ogląda sposobem: *Ecce annuntio vobis gaudium magnum, habemus Papam Eminentissimum Cardinalem*

N. N. qui sibi Nomen imposuit N. Po ktorey publikacyi, Armatą wielką u S. Piotra znak otczyże Elekcyi dawszy, z wszystkich dział na Zamku S. *Angeli* po 3. razy ognia dał y po wszystkich Kościołach dzwonią. Kápitan mający wartę w Páfacu Papieżkim dla lepszego bezpieczeństwa, zaraz z komederowanemi Żołnierzami osadza nowego Papieża Rzydencyą.

Tegoż dnia około 22. godziny, Ociec S. w ubiorze Papieżkim przed Ołtarzem w Káplicy Syxtyńskiej siedzący, powtornie należytą od Kárdynałow, (iako pierwszy) odbiera rewerencyą. Po tym *Aktie Conclave dissolvitur*, y Kárdynałowie parami przy piękney muzyce do Kościoła S. Piotra udają się. Noworny obrany Papież pod Báldáchinem *portatur*, przy wielkiej pospolstwą ákklámacyi *Vivat Papa*, y w Kościele przed wielkim Ołtarzem *locatur*, przy rezonancyi Kápeli, *Te Deum laudamus, intonatur*, a Kárdynałowie po trzeci raz swoje składają submisyc. *Tandem* Kárdynał Dżickan, *post finitam Epistolam*, Exortę podług ceremonii Rzymickiej miewa, a Ociec S. *Papalem Benedictionem* pospolstwu dawszy, zaraz rozbierany y w lektyce do stancyi przeniesiony bywa. Tu wszyscy Kárdynałowie y każdy z osobną do siebie odchodzą. Tegoż samego dnia wieczorem aż do dnia trzeciego feyerwerki y Kámiennice po całym Mieście illuminowane bywają. Artylcya około Zamku S. *Angeli* osadzona, dni kilka bez ustanku słyszeć się dać.

Continuatio in posterum.

Z Rzymu d. 15. *Aprilis*. W Sobotę powrócił Kuryer od Kárdynała *Bentivoglio* do Dworu Hyszpáńskiego posłany, *annuntiando de satis* s. p. Benedykta XIII. który *refert*, że ani Kárdynałowie Hiszpáńscy ani Portugálsicy *ad Conclave accurrere* nie mają: dziś zaś Kárdynałowie *Borromeo y de Roban* wstąpi. Drugiego

giego dnia Kárdynał *Cinsuegos* y inni Niemieccy Kárdynałowie oddali partykularną wizytę Kárdynałowi *Coscia*: w Poniiedziałek rano IMé P. Graff *Collalto* Posel *extra* ordynaryjny Cefarzał IMéi wjechał z wielką asystencyą do Watykanu, domowi jego w bogatej *comparuerunt* bawie. Iak tylko Posel stanął w Watykanie, tak zaraz przygity był od Marszałka *in Conclavi*, y wprowadzony do jego Pokoju; po tym *à Sacro Collegio* dano mu audyencyą, gdzie Jmieniem Pryncypała swego remonstrował, aby z godnych subiektow iednego za Papieża obrano, któremu Kárdynałowie *Magistri Ordinum* wszelką obiecowali iatwość. W tych przeszłych dniach znaydowało się *in Scrutinio* na Kárdynała *Falconieri* głosów do Elekcyi jego 15. a na Kárdynała *Imperialiego* 22. przeciwno któremu Kárdynał *Bentivoglio* powstałszy z krzesła, kontradykował, mówiąc, że choćby Kárdynał *Imperiali* za Papieża był obrany, iednak od Krola Hiszpáńskiego niebędzie uznany. Kárdynał *de Polignac* odebrał temi dniami *in Conclavi* pakiet listow od Dworu Fráncuzkiego, lubo niewiedzieć co się w nich zawiera: *supponitur* iednak, że po odebranych listach iakie Pártyc *in Conclavi* powstały y wiele krysek już się na Kárdynała *Zondodarego* obrociło, rozumicią tedy, że ten tej godności dostąpi.

z Portugállii.

Z *Lisbony* Die 19. *Martij*. W dzień S. Iozefá iako Jmieniny Krolowicá IMéi a Xciá *Brasilia* wszyscy Ministrowie y Káwalerowie Dworcy Krolowi IMéi, y wspomnionemu Xciu zwyczajne oddawali kongratulacye y tegoż wieczorá Kollacyą przy wyborney muzyce dáváno. Do tych czas prawić, Dwór Hiszpáński był nadszici, że Krol nasz Tráktatowi

Swiliyskiemu miał *affociari*, lecz teraz już *conclusum*, aby żadeny potencyi nie asystować.

z Hiszpánii.

Z *Grenade* d. 11. *Apr.* Krolestwo IchMé z całą Famiłią swoią *Devotionem Pasche* odprawiwszy y różne groby obszedłszy, w Niedzielę Wielkonocną w Káplicy Zamkowcy na Nabożeństwie byli. Dziś zaś cały Dwór do Knici, *Sotte de Rome* nazywany, *excurrit*, mając się tam czas iaki słowami zabawić. Nad Portami náfzemi, iako to w *Cadix*, *Mallago* y *Barcellona* nieustánnie około Okrętow, *Galilerow* y *Fregat* robią, chcąc ie dla transportowania 30. Tysięcy ludzi y innych amunicyi wojennych do Włoch, wystawić.

z Fráncyi.

Z *Wersalu* d. 16. *Apr.* Krol IMé już szczęśliwie stanął w *Fontainebleau*, gdzie się słowami dywertuic, powiadaia, że Krolowa IeyMé tamże ma *concomitari*, To lubo niebárdzo iest pewna, upewniania, iednak że Ministrowie Cudzoziemscy Krola IMéi *sequuntur* IMé P. Márkwis *de Spinola*, dosyć będąc szczęśliwy *in commissis*, już iest *in procinctu* powrocenia do Dworu swego. *Interes* Krol IMé wcale się rezolwował, dwa Obozy ieden pod *Luxenburgiem*, a drugi pod *Landau* formować.

z Anglii.

Z *Londonu* d. 1. *Majj*. Przeszłey Szrody odprawił się tu z wielką magnificencyą dzień Národzenia Xciá *de Cumberland*, iako drugiego Sukcessorá Tronu Angielskiego, który teraz osmy Rok zaczął, gdzie tak Stany iako y Cudzoziemscy Ministrowie Krolestwu IchMéiom y wspomnionemu Xciu *gratulationes* oddawali, ten dzień z osobliwemi dywertymentami obchodzili. Wicczorem zaś, w Ap-

w Appártymencie Xcía de Cumberland Kollacyą y Bal do pułnocy trwający, dąno. Od nązcy Flotty 7. Okrętow wojennych, które się z Hiszpąńską złączyć mają y 12. Gallionow, na których 5. Regimentow transportowane będą, komenderowano: *supponitur*, że Káwaler Wáger generalną nad nimi mieć będzie kommendę.

z Dánii.

Z Kopenhági d. 29. Aprilis. Krol IMć który się do tych czas *in vicinitate* Frídensburgu dywertuie, po uczynioney sębie od Ministrá swego, w Hádze na rezydencyi będącego remonstrácii, iż kompania Ost-Indyjska, Hollándyi, będzie się oponowála iáko nayostrzezy *commercio* do Chyn należącego, tę uczynił rezolucyą, áby do wspomnionego hándlu interessowani Kupcy *non desistant capitis* owfzem one z pilnością *continuer* y o tym tychże Interessántow uwiadomić kazał, iż onym *in casu necessitatis* wszelka asystencya dána będzie. Ponieważ zaś z Hollándyą zawarty *commerciatorum* Tráktat de Anno 1707. już teraz *expirat*, więc wyszedł Krolewki edykt, áby Holendrzy zarówno z infzemí posttronemi Okrętami, cía y łasztowe płáćili. Rezydent Hollenderski stára się *anxius* o renowacyą tegoż Tráktatu, leczeli zaś to *effluabit* (nim dawne dyfferencye uspokojone będą) czas pokaże, osobliwie poty, poki Holendrzy poddány swoim hándlu wołow do Lucyí pod nakładem cía podwoynego nie zakażą, y každemu nie dadzą wolnego hándlu.

z Szwecyi.

Z Sztokolmu d. 23. Apr. Ostatni Kuryer z tąd do Káffel expedyowany, między innemi interassami, ten do Xcía Wilhelma miał kommiss, áby do pogrzebu s. p. Lándgrafa IMći, wszelką uczynił gotowość, y ten Akt zwyczajną odprawić kazał cęremonią. Co się tycze interes.

ów Xtwa, te áby *in suspensó* do przybycia Krolá IMći zostawić. Upewniając iż Krol IMć rezolwował się w Sztokolmie formować *Collegium* z Niemieckich Ministrów, áby tym lepiey Dziedzictwo swoje, z á ich mánudukcyą mógł nguntować. W Jstádzie, y Sztralzundzie. Galliony lekkie podczas dobrego wiátru, dla tym prędzého transportu kuryerow, mają być pogotowiu. Dozorcy gór mineralnych, doniesli Krolowi IMći ziąkim pożytkiem przeszłego Roku robotę w nowo znalezionych miejscách, tak dalece *acceleratum*, że już *actualiter* żyły mineralne odkryto, więc się Krol IMć *in Persona* do Orebróde dla zważenia teyże roboty wyiechác rezolwował. Generał który nád 6000. Woyská (w Zóldzie Francuzkim będącego) ma mieć kommendę, jeszcze nie jest denominowany, oczekiwając na kuryerow z Fráncyi y Anglii; z Moskwy, w Gdańskich doczytać się może.

z Niemiec.

Z Wiedniá d. 6. Maj. Cesarz IMć ad *presens* w Láxenburgu na wesółym leżącym miejscu, nie daleko Wiedniá, znający się, we Srzodę y Czwartek *in presentia* wszystkich Konfiliarzow *Consilii* odprawiło się. Przeszley Niedzieli przybył kuryer z Raymu *referendo*, iáko nie spodzianym Párálizem ruszony Kárdynał de Conti, d. 23. Apr. wieku swego 75. *in Conclavi* z tym się pożegnał światem.

Z Minstru d. 5. Maj. *Status* Hollandicus mający regularnego Woyská 60. Tysięcy swego, z ktorego 30. Tysięcy komenderowano, áby się z 15. Tysięcami Angelczykow złączywszy, mają iedzy Cólń y Luxemburg stánąć, żeby się tam do Niderlándu więcej Cesarzkiego Woyská nie ściągáło.

Z Fránkofortu d. 28. Apr. Podług relacyi partykularnych listow *constat*, że Frán-cuzi okolo Miásta Landau, iáko naysilniecy robią, chcąc to miejsce *in optimo defensionis* Statu wystrawić.